

Current news

THE REVIEW OF A BOOK BY MARIA ROTKIEWICZ – THE LIGHT OF OLYMPIA

*The Foundation of The Centre of Olympic Education,
Heliodor Publishing House, Warszawa 2011, pp. 358*

The latest monographic study of a renowned and highly respected in the sports world populariser of the history of physical culture constitutes a summary of many years of research on the origins and background of modern Olympic games. It is also significant that a book concerning modern Olympic games and their Greek progenitors (written by a sportswoman, scientist and, as it can be concluded even from a brief browse through the book, a real sport enthusiast) was published one year prior to the historic sports event, i.e. the 30th Olympic Games held in London.

A historical approach to the issue raised by Maria Rotkiewicz, PhD, is only one of numerous dimensions of her work. The title of the book was inspired by the ode of a Greek poet Takis Doxas and is, so to say, a preview to the literary dimension of the text. The author collected perhaps all the most significant (mostly the Polish ones) poems devoted to Olympia, Olympic games and selected Olympic sports. Some chapters seem to be poetry collections including the interpretations of the cited texts, their historical background and profiles of their authors. What is worth mentioning is the fact that the author translated some of these texts herself, e.g. "The Light of Olympia" from German. Maria Rotkiewicz marked all chapters of the book with poems or sentences, which created an interesting anthology of poetic monuments referring to sport.

Further dimensions of the issue (clearly historical or journalistic approaches) are perfectly documented. The book includes plenty of maps, photographs, texts of important speeches and significant diaries, or even the notation of the "Olympic Anthem". Taking into consideration a potential group of its recipients who do not have much in common with the scientific field represented by the author, an undeniable value of the book is the fact that historical (though not all) and literary notions occurring in the text are explained, which significantly facilitates the reception of the work.

The book includes 13 rationally connected chapters (the connecting factor is the noble Olympic idea). The first one includes the poem "The Light of Olympia" by Takis Doxas and a short note about the author and the origins of this slightly forgotten ode by a Greek poet. The second chapter is devoted to pentathlon, its mythological origins and significant role played in the ancient Olympic games. In the third chapter there occurs information concerning an always living symbol of ancient sport – the Discobolus of Myron. In this chapter M. Rotkiewicz mentions the issues connected with sports sculptures in ancient Greece. The last element from this part of the work is the aforementioned specific "collection of Polish poetry" regarding the famous discobolus sculpture.

The next chapter is devoted to wreathing ancient Olympic winners. It begins a series of chapters aimed at presenting successive elements of ancient and modern Olympic ceremonial (which may be of particular interest, e.g. for contemporary sports commentators). The fifth chapter refers to

Juvenal's satires and includes the analysis and original ways of interpreting a Latin quotation "*Mens sana in corpore sano*", which is most commonly translated as "a sound mind in a sound body" (this chapter is particularly worth recommending to physical education teachers!). In the sixth chapter the author describes the story of the Olympic anthem, its birth and ancient prototypes. The seventh chapter shows the history of the Olympic oath and a promise made by athletes, referees and sports activists. The topic of the Olympic oath, whose form and content was hugely influenced by the history of countries and nations in the 20th century, is used by the author to show the influence of politics on the Olympic Games. The eighth chapter is devoted to baron Pierre de Coubertin and his cooperation with the "father of Swedish sport" Victor Black. This chapter mentions the topic of the introduction of modern pentathlon (the ancient version was described earlier) to the Olympic programme.

The references to ancient times as the prototype of modern games actually finish this part of the work. In the ninth chapter Maria Rotkiewicz describes the origins of the Polish Committee of Olympic Games and discusses Polish Olympic traditions from before 1986. She has gathered information concerning Olympic Games published in the Polish press in the years 1896-1912, which shows the ability of the author to use various forms of historical resources both those typical of ancient times as well as those specific for the 19th and 20th century. The author describes the creation of organisational structures of the Polish Olympic movement and a difficult way of Poland to marking its existence in the international Olympic movement. It also makes us aware how important it was for the Polish people to participate in the Olympic Games after years of captivity. The last sub-chapter refers to the official debut of the Polish national team at the 8th Olympic Games of modern times in Paris in 1924. The next chapter is devoted to the prestigious and honorary role of the flag-bearer in the national team with a particular indication of Polish flag-bearers (earlier the reader was provided with the description of the origins of the Olympic ceremonial).

The next two chapters differ slightly from the remaining ones since Maria Rotkiewicz devoted them to outstanding Polish athletes whose sports careers used to be as fascinating as their private lives. The first of these two chapters describes an exceptional woman – Halina Konopacka, a universal athlete, the winner of the first Olympic gold medal for Poland for her triumph in discus throw at the Olympic Games in Amsterdam in 1928. The presentation of this extraordinary person seems original since it is not limited to her sports achievements like many typical sports biographies. M. Rotkiewicz mentions not very well known literary works of H. Konopacka, which constitutes an unquestionable advantage of this part of the work. What seems similarly fascinating is the story of Janusz Kusocinski – the most outstanding Polish athlete from the inter-war period, the Olympic medal winner in 10 000 m run and the

world record holder whose incredible sports career was broken by his heroic death as a soldier. The problems of Polish sport in the war times at the beginning of the previous century are shown through personal experiences of great sports people of that era. In the final chapter M. Rotkiewicz returns to the topic of the Olympic ceremonial bringing back the last of its most important elements, i.e. relay race with the Olympic torch from Olympia to the city where the Olympic Games are to be held. The journey of the Olympic torch is used by the author to show the fortune of successive Olympic Games beginning from the 11th Olympic Games in Berlin in 1939 to the 21st Winter Olympic Games in Vancouver in 2010. It would be difficult to find a more characteristic topic finishing the book about "The Light of Olympia" that combines ancient times with present times in an interesting way. Such correlations are found by the author in every chapter, which constitutes a subtle thread joining seemingly distant plots. The work is completed with carefully elaborated appendices lists of names. The author decided not to omit any name and she lists, inter alia, ancient winners of pentathlon, Olympic athletes and judges making an oath at modern games, and persons performing a function of a flag-bearer of the Polish national teams or lighting the Olympic torch at the modern Olympic Games.

This book is undoubtedly a tribute to Pierre de Coubertin – "an initiator and creator of modern Olympic Games". It presents the process of shaping particular elements and ideologies of modern Olympic Games referring to his achievements and intentions. The author even uses the expression "post-Coubertin period", which divides the history of modern Olympic games into two eras connected with the person and achievements of Pierre de Coubertin. Certainly, it does not happen without a reason. The book concerning the history of Olympic games cannot lack the information about a person whose initiative of transferring particular elements of the programme and values from the ancient Olympics to the Olympics of modern times has been a vivid bond connecting the past with the present (despite the dynamics and changes in the present day Olympic movement). A huge respect and admiration of Pierre de Coubertin, his ideas and achievements expressed by the author emanates from each chapter. The book by Maria Rotkiewicz is also a sentimental journey to the cradle of Polish Olympism and it is another element of raising the awareness of the Olympic idea importance. Such elements should be reached for in order to comprehend the significance of the event we will witness in the summer 2012.

KATARZYNA DANILUK

The Josef Pilsudski University of Physical Education in Warsaw,
Faculty of Physical Education and Sport in Białą Podlaska

Mailing address:

Katarzyna Daniluk, Faculty of Physical Education and Sport,
2 Akademicka Street, 21-500 Białą Podlaska, tel./fax: +48 83 3428822,
e-mail: katarzyna.daniluk@awf-bp.edu.pl

RECENZJA KSIĄŻKI MARII ROTKIEWICZ – ŚWIATŁO OLIMPII

*Fundacja Centrum Edukacji Olimpijskiej, Wydawnictwo Heliodor,
Warszawa 2011, ss. 358*

Najnowsza monografia znanej i cenionej w kręgach sportowych popularyzatorce historii kultury fizycznej stanowi podsumowanie wieloletnich dociekań nad narodzinami, genezą nowożytnych igrzysk olimpijskich. Nie bez znaczenia pozostaje fakt, że na rok przed historycznym wydarzeniem sportowym – Igrzyskami XXX Olimpiady w Londynie, została wydana książka dotycząca nowożytnych igrzysk olimpijskich i ich greckich praprzodków (ponadto napisana przez sportsmenkę, naukowca i, co nietrudno nawet w pobieżnej lekturze „wyczytać” – wielką entuzjastkę sportu).

Ujęcie historyczne poruszanego przez dr Marię Rotkiewicz tematu jest tylko jedną z wielu płaszczyzn jej pracy. Tytuł książki został zaczerpnięty z ody greckiego poety Takisa Doxasa i jest niejako zapowiedzią literackiej płaszczyzny tekstu. Autorka zebrała bowiem w książce chyba wszystkie najważniejsze (w większości polskie) utwory poetyckie poświęcone Olimpi, igrzyskom i wybranym konkurencjom olimpijskim. Niektóre rozdziały są niemalże tomikami poezji zawierającymi interpretację cytowanych tekstów, ich historyczne tło i sylwetki twórców. Na uwagę zasługuje fakt, że niektóre z nich Autorka samodzielnie przełożyła z języka niemieckiego, np. tytułowe „Światło Olimpi”. Wszystkie rozdziały książki dr M. Rotkiewicz opatrzyła wierszami lub sentencjami tworząc ciekawą antologię zabytków poetyckich o tematyce sportowej.

Kolejne ujęcia tematu (warstwy czysto historyczne, niekiedy publicystyczne) zostały doskonale udokumentowane. W książce nie zabrakło map, fotografii, treści ważnych przemówień i istotnych pamiątek, a nawet zapisu nutowego „Hymnu Olimpijskiego”. Niewątpliwym walorem książki (biorąc pod uwagę potencjalny krąg jej odbiorców, którzy z reprezentowaną przez Autorkę dyscypliną naukową mają raczej niewiele wspólnego) jest wyjaśnienie pojęć historycznych (choć nie wszystkich) i literackich pojawiających się w tekście, co znacznie ułatwia odbiór pracy.

Książka składa się z 13 racjonalnie ze sobą powiązanych rozdziałów (owym spoiwem jest niewątpliwie szlachetna idea olimpijska). Pierwszy z nich stanowi wiersz Takisa Doxasa pt. „Światło Olimpi” oraz krótka informacja o autorze i powstaniu nieco zapomnianej dziś ody greckiego poety. Rozdział drugi został poświęcony pentatlonowi, jego korzeniom mitologicznym oraz ważkiej roli w starożytnych igrzyskach olimpijskich. W trzecim rozdziale pojawiły się informacje dotyczące wciąż żywego symbolu antycznego sportu – Dyskobola Myrona. Przy tej okazji M. Rotkiewicz przybliżyła zagadnienia związane z rzeźbą sportową w starożytnej Grecji. Ostatnim z elementów tej części pracy jest wspomniany już swego rodzaju „tomik poezji polskiej” dotyczącej słynnej antycznej rzeźby dyskobola.

Kolejny rozdział został poświęcony wieńczeniu antycznych zwycięzców olimpijskich. Rozpoczyna on serię rozdziałów mających na celu prezentację kolejnych elementów starożytnego i nowoczesnego ceremoniału olimpijskiego (budzić one mogą szczególne zainteresowanie np. współczesnych komentatorów sportowych). Rozdział piąty dotyczy satyr Juwenalisa, zawiera charakterystykę i oryginalne sposoby interpretacji łacińskiej maksymy „*Mens sana in corpore sano*”, co w najpopularniejszym tłumaczeniu na język polski oznacza: „w zdrowym ciele zdrowy duch” (ten rozdział wart jest polecenia zwłaszcza nauczycielom wychowania fizycznego!). W rozdziale szóstym

Autorka opisuje dzieje hymnu olimpijskiego, jego narodziny a także antyczne pierwowzory. Rozdział siódmy przybliża historię przysięgi olimpijskiej, a także przyrzeczenia składanego przez olimpijczyków, sędziów i działaczy sportowych. Temat olimpijskiego ślubowania, na którego formę i treść ogromny wpływ miała w XX wieku historia państw i narodów, Autorka wykorzystała do ukazania wpływu polityki na Igrzyska Olimpijskie. Rozdział ósmy został poświęcony postaci barona Pierre'a de Coubertina oraz jego współpracy z „ojcem szwedzkiego sportu” Victorem Blackiem. Rozdział ten porusza również temat wprowadzenia pięcioboju nowoczesnego (antyczny pentatlon czytelnik poznał już wcześniej) do programu olimpijskiego.

Na tej części pracy kończy się w zasadzie racjonalne przywoływanie antyku w roli pierwowzoru nowożytnych igrzysk. W rozdziale dziewiątym bowiem dr Maria Rotkiewicz opisuje narodziny Polskiego Komitetu Igrzysk Olimpijskich omawiając przy tej okazji polskie tradycje olimpijskie przed rokiem 1896. Przekazuje informacje o igrzyskach olimpijskich zamieszczone w polskiej prasie w latach 1896-1912, co pokazuje umiejętność wykorzystania przez Autorkę różnych form źródeł historycznych, tych właściwych antykowi oraz specyficznych dla wieku XIX i XX. Autorka ukazuje powstanie struktur organizacyjnych polskiego ruchu olimpijskiego i trudną drogę Polski do zaistnienia w międzynarodowym ruchu olimpijskim. Uświadamia, jak ważny dla Polaków był udział w igrzyskach olimpijskich po latach niewoli. Ostatni podrozdział dotyczy oczywiście oficjalnego debiutu reprezentacji Polski na Igrzyskach VIII Olimpiady ery nowożytnej w Paryżu w 1924 r. Kolejny rozdział został poświęcony prestiżowej i honorowej roli chorążego ekipy narodowej, ze szczególnym wskazaniem chorążych polskich (wcześniej czytelnik poznał już genezę ceremoniału olimpijskiego).

Dwa kolejne rozdziały różnią się nieco od pozostałych, gdyż dr Maria Rotkiewicz poświęciła je wybitnym polskim olimpijczykom, których kariera sportowa była równie fascynująca jak ich życie osobiste. Pierwszy z omawianych rozdziałów przybliżył postać wyjątkowej kobiety – Haliny Konopackiej, uniwersalnej zawodniczki, zdobywczyni pierwszego w historii złotego medalu olimpijskiego dla Polski, która triumfowała w rzucie dyskiem na Igrzyskach IX Olimpiady w Amsterdamie w 1928 r. Prezentacja tej wybitnej postaci wydaje się o tyle oryginalna, że nie kończy się, jak wiele typowych biografii sportowych, na wspomnianiu tylko sportowych osiągnięć. M. Rotkiewicz, przywołuje bowiem mało znaną twórczość literacką H. Konopackiej, co stanowi niekwestionowany atut tej części pracy. Podobnie fascynująca wydaje się historia Janusza Kusocińskiego – najwybitniejszego polskiego lekkoatlety okresu międzywojennego, mistrza olimpijskiego w biegu na 10 000 m, rekordzisty świata, którego niezwykłą przygodę ze sportem przerwała bohaterska śmierć jako żołnierza. Problemy polskiego sportu w czasach wojennych zawieruch na początku ubiegłego stulecia Autorka pokazała zatem przez pryzmat osobistych losów wybitnych sportowców tej epoki. W finałowym rozdziale M. Rotkiewicz wraca do tematu ceremoniału Olimpijskiego przywołując ostatni z jego najważniejszych elementów – bieg sztafetowy z płonącej pochodnią z Olimpi do miasta igrzysk olimpijskich. Wędrowkę znicza olimpijskiego Autorka roztropnie wykorzystała pokazując przez jej pryzmat losy kolej-

nych igrzysk olimpijskich, poczynając od Igrzysk XI Olimpiady w Berlinie w 1936 r., na XXI Zimowych Igrzyskach Olimpijskich w Vancouver w 2010 r. kończąc. Trudno o bardziej charakterystyczny temat wieńczący książkę o „Świetle Olimpij”, w ciekawy sposób łączący starożytność z teraźniejszością. Tego rodzaju związków Autorka z powodzeniem dopatruje się zresztą w każdym rozdziale, co stanowi subtelną nić łączącą pozornie odległe od siebie wątki rozważań. Pracę dopełniają skrupulatnie stworzone apendyksy, listy nazwisk. Autorka uczciwie postanowiła nie ominąć żadnego z nich, wymienia m.in. antycznych triumfatorów pentatlonu, olimpijczyków i sędziów składających przysięgę (przrzeczenie) na nowożytnych igrzyskach olimpijskich, osoby pełniące obowiązki chorążych polskich reprezentacji czy zapalające znicz olimpijski na Igrzyskach Nowożytnych Olimpiad.

Książka jest bez wątpienia ukłonem w kierunku Pierre'a de Coubertina – „inicjatora i twórcy nowożytnych igrzysk olimpijskich”. W nawiązaniu do jego dokonań i intencji przedstawia proces kształtowania się poszczególnych elementów i ideologii

nowożytnych igrzysk olimpijskich. Autorka używa nawet wyrażenia „okres po-coubertinowski”, którym dzieli historię nowożytnych igrzysk olimpijskich na dwie epoki – postacią i osiągnięciami Pierre'a de Coubertina właśnie. Oczywiście nie dzieje się tak bez powodu. W książce dotyczącej historii igrzysk olimpijskich nie mogło zabraknąć informacji o człowieku, którego inicjatywa przeniesienia poszczególnych elementów z programu i sfery wartości starożytnych agonów w Olimpij do igrzysk olimpijskich ery nowożytnej, była i jest do dzisiaj (mimo dynamiki i zmian dzisiejszego ruchu olimpijskiego) żywożytnym spoiwem łączącym przeszłość z teraźniejszością. Ogromny szacunek i podziw Autorki dla Pierre'a de Coubertina, jego idei i dokonań, emanuje z każdego rozdziału. Książka dr Marii Rotkiewicz jest również sentymentalną podróżą do źródeł polskiego olimpizmu – kolejną cegiełką w kształtowaniu świadomości wagi idei olimpijskiej. Po takie małe jej pomniki powinniśmy sięgać, żeby zrozumieć, jakiej rangi wydarzenia świadkami będziemy latem 2012 roku.

KATARZYNA DANILUK

Akademia Wychowania Fizycznego J. Piłsudskiego w Warszawie,
Wydział Wychowania Fizycznego i Sportu w Białej Podlaskiej

Adres do korespondencji:
Katarzyna Daniluk, Wydział Wychowania Fizycznego i Sportu,
ul. Akademicka 2, 21-500 Biała Podlaska, tel./fax: 83 3428822,
e-mail: katarzyna.daniluk@awf-bp.edu.pl